

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра загальної і клінічної фармакології та фармакогнозії

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ з самостійної роботи студентів /СРС/

з теми

«Охорона рослинного світу і лікарських рослин. Ресурси лікарських рослин в Україні, їх раціональна експлуатація, охорона, поновлення, нормативні документи»

Курс ____ ІІІ ____

Форма навчання заочна

Факультет фармацевтичний

Затверджено
на методичній нараді кафедри
“ 28 “ серпня 2023 р.

Протокол № 1.

Зав.кафедри

д.м.н., проф. Рожковський Я.В.

Одеса – 2023 р.

Тема: «Охорона рослинного світу і лікарських рослин. Ресурси лікарських рослин в Україні, їх раціональна експлуатація, охорона, поновлення, нормативні документи» - 10 год.

1. Актуальність теми

Увага всього світу прикута нині до охорони біорізноманіття, оскільки зникнення видів рослин відбувається із не баченою раніше швидкістю. В багатьох країнах проводиться робота по складанню національних списків рідкісних видів (Червоних книг), вона має бути доповнена заходами міжнародного співробітництва.

2. Навчальні цілі:

В результаті самостійної проробки цієї теми студенти повинні:

- знати:

-перелік рідкісних рослин регіону, методи раціонального використання та збереження.

- вміти:

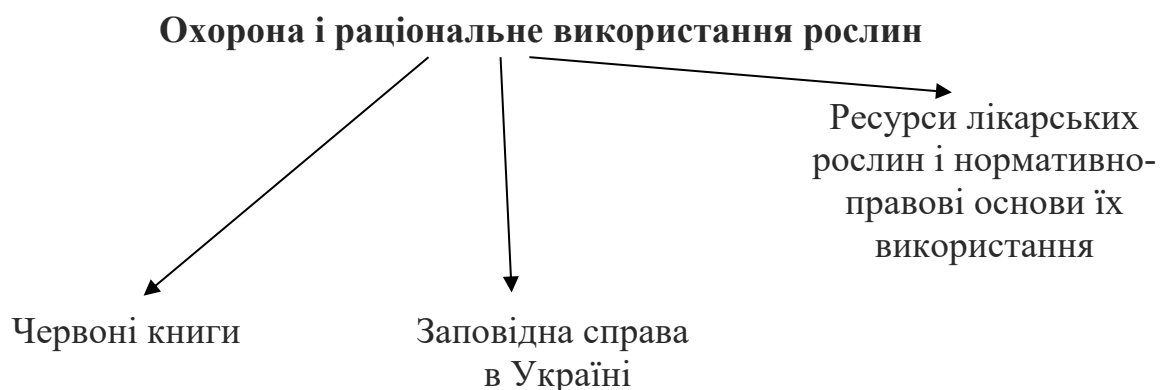
-розрізняти рідкісні види рослин.

3. Матеріали для доаудиторної підготовки студентів.

3.1. Основні базові знання, вміння, навички, які необхідні для самостійного вивчення і засвоєння теми і які базуються на між-дисциплінарних зв'язках:

№ №	Дисципліна	Знати	Вміти
1	2	3	4
	1. Біологія з основами генетики 2. Загальна та аналітична хімія 3. Ділова українська мова за професійним спрямуванням 4. Латинська мова		

3.2. Зміст теми.

3.3. Рекомендована література:

Основна:

1. Сербін, А. Г. Фармацевтична ботаніка : підруч. / А. Г. Сербін, Л. М. Сіра, Т. О. Слободянюк; за ред. Л. М. Сірої. – Вінниця : НОВА КНИГА, 2015. – 420 с.
2. Фармацевтична ботаніка. Модуль 1, III семестр. Навчальний посібник в схемах та таблицях для студентів фармацевтичних факультетів. / Корнієвський Ю.І., Корнієвська В.Г., Панченко С.В. – Вид-во ЗДМУ Запоріжжя, 2016. – 94 с.
3. Анатомія та морфологія рослин у рисунках / Т. Н. Гонтовая, В. П. Руденко, Л. М. Серая, В. П. Гапоненко, А. Г. Сербин, Т. В. Опрошанська, В. В. Машталер, О. С. Мала, С. В. Романова – Х. : НФаУ, 2014. – 63 с.
4. Систематика рослин у рисунках: [навч. посіб для студ. вищих навч. закладів] / [уклад.: Т. В. Опрошанська, В. П. Руденко, В. В. Машталер, О. С. Мала.] – Х. : НФаУ, 2015. – 65 с.
5. Фармацевтична ботаніка. Морфологія генеративних органів. / Корнієвська В.Г., Корнієвський Ю.І., Панченко С.В., Іванкіна Н.М. – Вид-во ЗДМУ, Запоріжжя, -2015. – 108 с.
6. Pharmaceutical botany: textbook / Т.М.Gontova, А.Н.Serbin, S.M.Marchyshyn; edited by Т.М.Gontova. – Ternopil: TSMU, 2018 p. – 380 p.

Допоміжна:

1. Систематика рослин у запитаннях і відповідях. Модуль 2. Навчальний посібник для студентів спеціальностей «Фармація» та «ТПКЗ». / Корнієвський Ю.І., Корнієвська В.Г., Шкроботько П.Ю., Панченко С.В. – Вид-во ЗДМУ, Запоріжжя, - 2015. – 111 с.

2. Фармацевтична ботаніка. Методичні рекомендації для виконання лабораторних занять та самопідготовки студентів фармацевтичних факультетів. / Корнієвська В.Г., Корнієвський Ю.І., Панченко С.В. – Вид-во ЗДМУ, Запоріжжя, 2016. – 82 с.

3. Ботаніка. «Крок 1. Фармація». Модуль 1, 2. Збірник тестів з поясненнями для контролю знань та підготовки до ліцензійного екзамену студентів II-III курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація» та «ТПКЗ». / Корнієвський Ю.І., Сербін А.Г., Корнієвська В.Г., Панченко С.В. – Вид-во ЗДМУ, Запоріжжя, 2016. – 216 с.

4. Анатомія рослин. Модуль 1./ Ю.І.Корнієвський, В.Г.Корнієвська, П.Ю.Шкроботько/ Рекомендовано МОН України лист від 27.11.2012 №23-01-25/308 .-Запоріжжя:ЗДМУ, 2013.-103с.

5.Фармацевтична ботаніка. Крок-1. Методичні рекомендації для виконання лабораторних занять та самопідготовки студентів фармацевтичних факультетів. / Корнієвська В.Г., Корнієвський Ю.І., Панченко С.В. – Вид-во ЗДМУ Запоріжжя, 2016. – 84 с.

Інформаційні ресурси

1. Botany in figures. Text & multimedia lectures [Електронний ресурс] / Т. N. Gontovaya, V. P. Rudenko, Ya. S. Kichimasova, V. P. Gaponenko, M. A. Kulagina. – Електрон. текстові, граф. дані (1,31 Гб). – Х. : НФаУ, 2012. – 1 електр. опт. диск (CD-ROM); кол. сист. вимоги: ПК 486 та вище; 8 Мб ОЗУ; Win 98, WinXP, Win 7; SVGA 32768 та більше кол. ; 640x480; 4x CD-ROM дисковод; 16 біт. зв. карта. – Диск у контейнері 18x13 см.

2. Матеріали для самостійної роботи здобувачів вищої освіти з дисципліни «Фармацевтична ботаніка», які розміщені на сайті центру дистанційних технологій навчання ОНМедУ. – Режим доступу : <https://moodle.odmu.edu.ua/course/view.php?id=257>

3. Офіційний сайт наукової бібліотеки ОНМедУ: <https://onmedu.edu.ua/biblioteka/>

4. Сторінка методичної роботи кафедри на сайті ОНМедУ: <https://info.odmu.edu.ua/chair/pharmacognosy/files>

3.4. Орієнтуюча картка для самостійної підготовки студента з використанням літератури з теми:

№	Основні завдання	Відповідь студента
1	Що таке природні рослинні ресурси? Чим займається	

	ресурсознавство лікарських рослин?	
2	Охарактеризуйте проблеми щодо стану рослинного світу на Землі, в Європі та Україні	
3	Назвіть 7 міжнародних видів таксонів за ступенем загрози існуванню	
4	В чому полягає значення Зеленої книги України?	
5	Яку кількість дикорослих лікарських рослин використовує фармацевтична галузь України у якості рослинної сировини з початку другого тисячоліття?	
6	Назвіть організації та установи, які займаються охороною природного середовища	
7	Які нормативні документи регулюють охорону, використання і відтворення рослинного світу?	
8	Які основні вимоги заготівлі природних рослин і грибів?	
9	Охарактеризуйте дендрологічні парки	
10	Опишіть державні ботанічні сади. Наведіть приклади.	
11	З якою метою ведеться державний облік і Державний кадастр рослинного світу та які дії передбачає?	
12	Назвіть лікарські рослини, що за Державним кадастром належать до пріоритетних щодо	

	встановлення ресурсів	
--	-----------------------	--

3.5. Матеріали для самоконтролю.

3.5.1. Питання для самоконтролю.

1. Що таке Червона книга?
2. Лікарські рослини, які занесені до Червоної книги України.
3. Міжнародна Спілка Охорони Природи (МСОП)?
4. Червоний список та міжнародні категорії?
5. Заповідна справа в Україні?
6. Дайте визначення заповідникам. Назвіть унікальні заповідні зони України
7. Що таке «Національні природні парки»?
8. Охарактеризуйте заказники.
9. Охарактеризуйте заповідні урочища.
10. Що таке «Державні пам'ятки природи»?

3.5.2. Тестові завдання для самоконтролю.

1. Чого рідкісних для України лікарських рослин, що потребують охорони, належить:

- А астрагал шерстистоквітковий,
В волошка синя,
С сосна звичайна,
Д блекота чорна,
Е кмин звичайний.*

2. В переліку рідкісних видів, занесених до Червоної книги України, відмічені лікарські рослини: *баранець звичайний, сосна кедрова європейська, тис ягідний, арніка гірська, астрагал шерстистоквітковий* та...

- А материнка звичайна,
В лопух справжній,
С горицвіт весняний,
Д бузина чорна,
Е селера запашна.*

3. Питаннями включення до охоронної території всесвітньої глобальної мережі природних і біосферних заповідників світу займається:

- А Green Peace,
В ООН,
С -,
Д Міністерство охорони навколишнього природного середовища України (МОНПС),
Е ЮНЕСКО.*

4. Заготівельники лікарських рослин зібрали велику кількість трави *Luscorodium selago* без дозволу відповідних установ. Це порушення, бо даний вид:

- A відновлений,*
- B не лікарський,*
- C невідомий,*
- D рідкісний,*
- E зникаючий.*

5. Особливу екологічну групу рослин, які не культивуються, але пристосувались до існування серед культурних видів, складають:

- A космополіти,*
- B буряни,*
- C ендеміки,*
- D релікти,*
- E -.*

6. Початковим етапом природоохоронних заходів щодо рідкісних і зникаючих видів є їх

- A систематизація,*
- B номенклатура,*
- C картографування,*
- D інтродукція,*
- E натуралізація.*

7. Вищі спорові рослини мають в процесі безстатевого здатність утворювати спори, що є одним із пристосувань до життя на суходолі. Який набір хромосом мають спори?

- A гаплоїдний,*
- B диплоїдний,*
- C триплоїдний,*
- D тетраплоїдний,*
- E поліплоїдний.*

8. В якому році Верховна Рада України затвердила Положення про Червону книгу України?

- A 1991,*
- B 1993,*
- C 1996,*
- D 1992,*
- E 1998.*

9. Яку ЛР з названих, на Ваш погляд, можна успішно культивувати на півдні України на великих площах без зрошення:

А скумпія звичайна,

В раувольфія зміїна,

С валеріана лікарська,

Д м'ята перцева,

Е родіола рожева.

10. Яку дикорослу офіцинальну лікарську рослинну сировину заготовлюють в Україні:

А Herba Equiseti pratensis;

В Herba Equiseti arvensis;

С Herba Equiseti hyemalis;

Д Herba Equiseti palustris.

Е Herba Equiseti sylvatici.

Методичні рекомендації склала доцент Богату С.І